

Analyzing the dimensions and quality of parents' interactions in the process of virtual teaching and learning**Rahmat Allah Khosravi, Mina Nezami**¹ Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran.² Phd student of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran.**Abstract**

The current research was designed and implemented with the aim of identifying the dimensions of parents' interactions with children and primary school teachers in the process of virtual teaching and learning. This research was conducted qualitatively and in a phenomenological way with a purposeful sampling method. The studied participants were 14 mothers of male and female elementary school students in Abhar city who were subjected to virtual education in the academic year of 2020-2021. The data collection tool was a semi-structured in-depth interview. The text of the interviews were reviewed and analyzed using the theme analysis method and the interviews were continued until the saturation of the data. Validity check was done using two methods of long-term engagement and asking colleagues and reliability check was done through participant review method. The findings of the research showed that parents, through building trust, paying attention to the emotional-psychological condition of their children, creating creative methods to increase their participation, increasing technological literacy, finding effective communication channels with the teacher and cooperating with the teacher in the learning-teaching process. They can increase the effectiveness of virtual education for their children's learning. In this research, parent-child interaction, constructive and active quality, and parent-teacher interaction were at an average level.

Keywords: virtual education, phenomenology, parent-child interaction and parent-teacher interaction.

واکاوی ابعاد و کیفیت تعاملات والدین در فرایند آموزش و یادگیری مجازیرحمت اله خسروی^{*}، مینا نظامی^۱ استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.^۲ دانشجوی دکتری روان شناسی تربیتی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.**چکیده**

پژوهش حاضر با هدف شناسایی ابعاد تعاملات والدین با فرزندان و معلمان دوره ابتدایی در فرایند آموزش و یادگیری مجازی طراحی و اجرا شد. این پژوهش با رویکرد کیفی و به روش پدیدارشناسانه با نمونه گیری هدفمند صورت پذیرفته است. جامعه پژوهش، مادران دانش آموزان دختر و پسر ابتدایی شهر ابهر بودند که ۱۴ نفر از آن‌ها در فرایند تحقیق شرکت کردند. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته بود. متن مصاحبه‌ها با روش تحلیل مضمون تجزیه و تحلیل شدند و مصاحبه‌ها تا حد اشباع داده‌ها ادامه یافت. بررسی روایی با استفاده از دو روش درگیری بلندمدت و پرسش از همکاران و بررسی پایایی از طریق روش بازبینی مشارکت کننده انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان دادند که والدین از طریق اعتمادسازی، توجه به وضعیت عاطفی- روانی فرزندانشان، ایجاد روش‌های خلاقانه برای افزایش مشارکت آنها، افزایش سواد فن آوری، یافتن کانال‌های موثر ارتباط با معلم و همکاری با معلم در فرایند یادگیری-یاددهی می‌توانند اثر گذاری آموزش‌های مجازی برای یادگیری فرزندانشان را بیشتر کنند. در این پژوهش، تعامل والد-فرزند، کیفیت سازنده و فعال و تعامل والد-معلم در سطح متوسطی قرار داشت.

واژه‌های کلیدی: آموزش و یادگیری مجازی، دوره ابتدایی، تعامل والد-فرزند و تعامل والد-معلم.

مقدمه

لزوم غیر حضوری شدن آموزش‌ها در مدارس اغلب کشورها، زمانی فراهم کرد تا به فرصت‌ها و تهدیدهای این نوع آموزش، نگاهی عمیق بیندازیم و تاثیر آموزش‌های مجازی را بر جنبه‌های مختلف یاددهی و یادگیری بررسی نماییم. یکی از جنبه‌های مهم در سیستم آموزش و پرورش هر کشوری، نوع و کیفیت تعاملات اعضای تاثیرگذار بر این سیستم می‌باشد و بدون شک، تعامل والدین با سیستم آموزشی و تربیتی مدارس، از جمله ابعادی است که نیاز به واکاوی عمیق دارد زیرا با بهبود کیفیت آن، می‌توان فرصتی مناسب برای یادگیری موثر و کاربردی دانش آموزان فراهم کرد.

مشارکت و مداخله‌ی والدین در فرایند یادگیری-یاددهی، یک مساله‌ی مهم و تاثیرگذار است. از جمله چهارچوب‌های نظری منسجم در مطالعه‌ی مفهوم مشارکت والدین، نظریه‌ی سرمایه‌های اجتماعی کولمن (Coleman's social capital) می‌باشد؛ طبق این نظریه، شبکه‌های والدین از جمله سرمایه‌های مهم اجتماعی است و با تاکید بر نگرش‌های جمعی (collective attribution)، یکی از منابعی که کودک برای ارتقای موفقیت تحصیلی خود و برخورداری از پیامدهای مثبت اجتماعی نیاز دارد، برخورداری از حمایت والدینش می‌باشد مانند حضور فعال والدین در خانه و نوع انتظارات آنها از تحصیل فرزندشان (Coleman, 1988). البته این نظریه به طور واضح بر مشارکت والدین در تحصیل فرزندانشان اشاره نمی‌کند ولی از جمله کاربردهای آن، توجه به روابط حمایتی والد-کودک و تاثیر آن بر تحصیل دانش آموزان می‌باشد (Parcel, Dufur and Cornell Zito, 2010). پوتمن (Putman, 1993) نیز در تایید سرمایه‌های اجتماعی، به دو عامل سرمایه‌های فردی و منبع انجمن‌ها اشاره می‌کند و توضیح می‌دهد که شبکه‌ها، هنجارها و اعتمادهای درون سازمان بر همکاری و عمل اعضای آن تاثیر می‌گذارد و منافع دو جانبه را تسهیل می‌کند.

پژوهش‌های بسیاری تاثیر مثبت و معنادار مشارکت

والدین را بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان به ویژه کودکان تایید کرده‌اند (به طور مثال، Eccles and Harold, 1993؛ Hornby and Lafaele, 2011؛ Gan and Bilige, Mapp and Kuttner, 2014). مشارکت والدین به دو شکل اصلی تقسیم می‌شود: خانه محور مانند گوش دادن به کودک، نظارت بر تکالیف فرزند و کمک به مهارت‌های تحصیلی او (Green, Benner, Boyle and Sadler, 2016)؛ Walker, Hoover-Dempsey, 2007 and Sandler) و مشارکت مدرسه محور مانند شرکت فعال در جلسات اولیا-مربیان و یا حضور در کارگاه‌های آموزش خانواده (Pomerantz, Moorman and Liwak, 2007؛ Park, Ston and Holloway, 2017). مشارکت والدین در هر دو شکل ذکر شده بهتر است به گونه‌ای باشد که دانش آموز را از همان دوران ابتدایی، مستقل و خودراهر سازد اما چالش مهم این است که شاید کودکان دبستانی آمادگی لازم برای چنین استقلال و خودراهبری را نداشته باشند زیرا آنها با سرعت‌های مختلفی یاد می‌گیرند، به یادگیری پاسخ متفاوتی می‌دهند و توانایی آنها در فهم دستورالعمل‌های معلم و یادگیری خود-راهبر یکسان نیست (Wai-cook, 2020)؛ Reddy, Eachempati, Gurava Reddy & Lesaux, Jones, Bock & Mugalur, 2018؛ Harris, 2015). در دوره‌ی شیوع کووید ۱۹، به علت کاهش روابط اجتماعی میان شرکاء آموزش و یادگیری و همچنین اهمیت جبران این کاستی، ضرورت پرداختن به ابعاد و کیفیت تعاملات در آموزش‌های مجازی بیش از پیش آشکار می‌شود و از جمله تعاملات قابل ملاحظه، تعامل والدین با معلمان و فرزندان است.

(Hornby and Lafaele, 2011) در یک مدل توضیحی، موانع مشارکت والدین در امور تحصیلی فرزندانشان را به این صورت بیان می‌کنند: عوامل درون خانواده و خود والد (باورها و ادراک والدین از مشارکت، موقعیت زندگی، جنسیت، قومیت و طبقه اجتماعی)، نوع رابطه‌ی والد-معلم (اهداف مختلف، نگرش‌های مختلف و

دهی، مدیریت، نظارت، تسهیل‌گری و ایجاد انگیزه. آنها نتیجه گرفتند که اگر والدین در مضامین بالا موفق باشند می‌توانند یادگیری آنلاین فرزندان را به درستی هدایت کنند. Stevens and Borup (2015) معتقدند که اگر دانش آموزان در آموزش‌های مجازی از حمایت کافی والدین و معلمان برخوردار نباشند، در زمینه خودمدیریتی، انگیزش و فهم محتوای درسی به مشکلات بزرگی برخورد خواهند کرد.

شکل دیگر مشارکت والدین در فرایند تحصیل فرزندان، تعامل آنها با مدرسه و علی‌الخصوص معلمان است. یادگیری‌های از راه دور و در محیط خانه زمانی موثر است که والدین با معلمان همکاری داشته باشند تا بتوانند دانش آموزان را خودراهر و مستقل سازند (Mink, Henning & Aschersleben, 2014). والدین برای حمایت بهتر یادگیری‌های آنلاین فرزندان نیاز دارند تا از انتظارات معلم آنها آگاه شوند. در واقع در سفر یادگیری دانش آموز، همکاری والدین با معلمان، باعث رشد تحصیلی و اجتماعی آنها می‌شود (Wai-cook, 2020). Simon (2017) ، تبادل مکالمه بین والدین و معلمان را بسیار باارزش می‌داند و معتقد است تماس پیگیرانه والدین با معلمان و آگاهی از تجارب یکدیگر در زمینه آموزش و یادگیری دانش آموزان می‌تواند باعث ارتقای یادگیری شاگردان، بهزیستی آنها و رشد سرمایه‌های انسانی شود. در پژوهشی دیگر Soltero-Gonzalez and Gillanders (2021) به این نتیجه رسیدند که والدین کم‌سواد و یا والدین با سطح درآمد پایین در تعامل با معلمان، مشکلات فراوانی دارند و این مهم، نیازمند درک و همراهی بیشتر معلمان و مدرسه است. معلمان و والدین با تعاملات سودمند خود می‌توانند بر کیفیت آنچه در کلاس و خانه اتفاق می‌افتد نظارت داشته باشند و مسئولیت‌پذیری و احترام متقابل را تسهیل نمایند (Miti, 2016). Park, Ston and Holloway (2017) معتقدند که والدین به نوعی مکمل آموزش معلمان هستند و مشارکت فعال والدین در امور تحصیلی و تعامل سازنده با مدرسه و معلمان شاید تاثیر

به کاربرد زبان متفاوت)، عوامل مربوط به کودک (استعدادها، مشکلات رفتاری، سن و اختلالات یادگیری) و عوامل اجتماعی (عوامل جمعیت شناختی و تاریخی، سیاسی و اقتصادی).

یک بخش مهم از تعاملات والدین در آموزش‌های از راه دور، تعامل آنها با فرزندان است. والدین نقش حیاتی در یادگیری‌های خانه محور دارند و علاوه بر کمک رسانی به فرزندان در فهم دروس و انجام تکالیف مدرسه، نیاز دارند تا در بهبود وضعیت عاطفی و روانی آنها نیز سهیم باشند (Wai-cook, 2020). پژوهش‌های بسیاری تایید کرده اند که بهزیستی کودکان و موفقیت تحصیلی آنها با راهنمایی والدین رابطه مستقیم و معناداری دارد (Mink, Henning & Aschersleben, 2014; Martin Chang, Ouellet & Bond, 2017; 2014 Mora and Gan and Bilige, 2019). پژوهش Escardibul (2018) نشان داد که موفقیت یادگیری‌های خانه محور دانش آموزان تا حد زیادی به علایق والدین و مشارکت آنها در امور تحصیلی فرزندان و کمک رسانی و هدایت آنها بستگی دارد.

Crescenza, Fiorucci, Rossiello & Stilo (2021) در پژوهش خود به بررسی کیفیت روابط خانه-مدرسه در زمان شیوه کووید ۱۹ در ایتالیا پرداختند و نتیجه گرفتند که آموزش‌های از راه دور در کنار تهدیدهایش دارای فرصت‌های مناسب آموزشی نیز بود که از آن جمله می‌توان به مشارکت بیشتر والدین در امور تحصیل فرزندان اشاره کرد؛ ۶۵/۴ درصد از والدین در این پژوهش اذعان کردند که آنها مهارت کافی برای توجه بیشتر به نیازهای عاطفی فرزندان نداشتند و باید در این زمینه بیشتر حمایت شوند. ۸۰ درصد آنها معتقد بودند که در ایام کرونا از آنها بابت تحصیل فرزندان، مسولیت و مشارکت بیشتری انتظار می‌رود. Sari, Widyanoro and Octavia (2021) طی پژوهشی کیفی در اندونزی به بررسی نقش والدین در یادگیری‌های آنلاین فرزندان در زمان شیوه کووید ۱۹ پرداختند و به مضامین سازمان دهنده زیر دست یافتند: سازمان

مستقیم بر نمره‌ی دانش آموزان نگذارد اما قطعاً مدرسه را برای فرزندانشان تبدیل به محیطی امن و سازنده می‌سازد.

با تأمل در مطالعاتی که در زمینه تعاملات در فرایند یادگیری و آموزش‌های از راه دور و مجازی صورت گرفته است می‌توان دریافت که بیشتر آنها عمدتاً از چشم انداز معلمان (Mulenga and Marban, 2020)؛ (Korkmaz and Toraman, 2020) یا دانش آموزان (Adnan and Octaberlina and Muslimin, 2020)؛ (Anwar, 2020) بوده است و کمتر به دیدگاه والدین در تعاملات آموزشی در آموزش‌های آنلاین و مجازی پرداخته شده است و یا قسمتی از ابعاد این تعاملات نادیده گرفته شده است. علاوه بر این به سبب شرایط خاصی که آموزش‌های مجازی در ایران دارد، در مطالعات موجود هنوز به اندازه کافی ظرائف و پیچیدگی‌های تعاملات والدین به ویژه در نظام‌های آموزشی که سابقه چندانی در آموزش‌های مجازی ندارند، منعکس نشده است. ارزش افزوده مطالعه حاضر، پرداختن جامع به ابعاد مهم و پیچیدگی‌های تعاملات والدین در فرایند آموزش و یادگیری مجازی است. وقوع برخی شرایط مثل پاندمی کووید ۱۹ و تبدیل آموزش حضوری به آموزش آنلاین و مجازی در نظام آموزشی بسیاری از کشورها شرایط ویژه‌ای را ایجاد کرده است که در آن، ابعاد و کیفیت تعاملات والدین، دستخوش تغییر شده است. برای مثال والدین تا قبل از شیوع کووید ۱۹ و در آموزش‌های حضوری، حضور بسیار پررنگی در فعالیت‌های آموزشی و یادگیری نداشتند و یا حداقل می‌توان گفت که قدرت برتر مربوط به معلم بود و نه والدین. میزان انطباق‌پذیری آموزش و یادگیری در دوره ابتدایی با شرایط کنونی ناشی از همه‌گیری کووید ۱۹ به ویژه در موقعیت‌های فاقد زیرساخت‌های مناسب، بسیار دشوار است برای مثال در موقعیت ایران، آموزش‌های مجازی و از راه دور به ویژه در دوره ابتدایی دارای پیشینه‌ی قابل توجهی نبوده و در طی بحران کووید ۱۹، مشکلات بسیاری برای معلمان و دانش‌آموزان و دیگر عناصر مدرسه به وجود آمد که مستلزم همکاری و تعامل

ویژه والدین با معلمان و دانش‌آموزان بود. در چنین شرایطی، والدین به‌عنوان عنصر مکمل آموزش و یادگیری مجازی، می‌توانند از طریق تعامل با فرزندان و معلمان آنها، زمینه پیشرفت تحصیلی و بهبود سطح انگیزش و حالات روانی-عاطفی دانش‌آموزان را فراهم کنند. با توجه به آنچه ذکر شد، در مطالعه‌ی حاضر کوشش شده است بر اساس نظریه سازاگرایی اجتماعی ویگوتسکی، زوایای مختلف ارتباطات و تعاملات والدین با معلمان و فرزندانشان در آموزش‌های مجازی از طریق مصاحبه با مادران دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در دوره پاندمی کووید ۱۹ در ایران بررسی و تحلیل شود. مطابق نظریه سازاگرایی اجتماعی ویگوتسکی، تعامل اجتماعی بین افراد در بافت یادگیری، منبع اصلی رشد شناختی و اجتماعی است. این نظریه فهم عمیق تری از چگونگی ساخت دانش در تعامل با افراد دارای دانش و فهم غنی فراهم می‌سازد. مشارکت و تعامل دانش‌آموزان، معلم و والدین، فرصتی است برای انتقال دانش، ترکیب ایده‌ها با یکدیگر و فهم و تسهیل یادگیری (به نقل از Mapp and Kuttner, 2014). در این راستا، پرسش‌های ذیل طرح شده است:

۱. تعاملات والدین با فرزندانشان در دوره ابتدایی در فرایند آموزش و یادگیری مجازی ۱۹ چگونه بوده است؟
 ۲. تعاملات والدین با معلمان فرزندانشان در فرایند آموزش و یادگیری مجازی چگونه بوده است؟
- نکته قابل ذکر این‌که در پژوهش حاضر به سبب درگیری بیشتر مادران نسبت به پدران در فرایند تحصیلی فرزندان، منظور از والدین، مادران دانش‌آموزان ابتدایی هستند. با انجام این پژوهش، فرصت‌ها و محدودیت‌های تعاملات والدین در فرایند آموزش و یادگیری مجازی از زوایای مختلف شناسایی شده و افق‌هایی برای بهبود این فرایند در صورت تداوم شرایط اضطرار کنونی و یا ایجاد شرایط مشابه برای دست‌اندرکاران امر گشوده می‌شود.

روش شناسی

پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و راهبرد پدیدارشناختی

کیفی تجربه و تخصص کافی داشتند ارتباط برقرار شد و از این طریق، مشورت‌هایی درباره طرح تحقیق، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها با آن‌ها به عمل آمد. در بازبینی به‌وسیله مشارکت‌کنندگان نیز جزئیات مصاحبه‌ها، کدگذاری‌ها و تحلیل‌های حاصل از مصاحبه‌ها در اختیار چند نفر از مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت تا پس از بازبینی، اعلام نظر کنند، که بیشتر آنان از روند کار ابراز رضایت کردند. برای ارزیابی پایایی پژوهش نیز از روش کاپای کوهن استفاده شد. بدین ترتیب که ابتدا متن دو مصاحبه به عنوان نمونه به وسیله دو فرد خارج از پژوهش کدگذاری شد و مضامین پایه و سازمان دهنده برگرفته از کدها مشخص گردید. سپس میزان هماهنگی نتایج یا ضریب توافق داده‌ها با استفاده از فرمول کوهن $Kappa = \frac{PAE - (1 - PAE)}{PAO}$ ارزیابی شد. نتیجه اینکه بین کدگذاران ۸۵ درصد توافق حاصل شد و ثبات بالای پاسخ‌ها تایید گردید.

یافته‌های پژوهش

پرسش اول پژوهش: تعاملات والدین با فرزندانشان در دوره ابتدایی در فرایند آموزش و یادگیری مجازی چگونه بوده است؟

برای پاسخ به این سؤال، تعداد ۲۱۰ کد اولیه با احتساب کدهای تکراری از پاسخ‌های والدین استخراج شد و در مراحل بعدی این کدها به ۱۲۰ مضمون پایه، ۵ مضمون سازمان دهنده و یک مضمون فراگیر تبدیل شدند. جزئیات هر یک از مضامین یادشده در جدول شماره (۱) آورده شده است.

انجام شده است. این بدان علت است که معنای تجربه‌های زنده شرکت‌کنندگان در تحقیق درباره پدیده آموزش و یادگیری مجازی توصیف می‌شود. به سخن دیگر، جنبه‌های مختلف مسأله تحقیق با اتکاء بر تجارب زنده و دست اول شرکت‌کنندگان در تحقیق واکاوی می‌شود. برای جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه‌ی نیمه ساختارمند (عمیق) استفاده شد. جامعه‌ی پژوهش، کلیه والدین دوره‌ی ابتدایی شهر اهر در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بود که از میان آن‌ها ۱۴ نفر از مادران دانش‌آموزان که نسبت به پدران آنها درگیری بیشتری در جریان آموزش و یادگیری داشتند به روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع زنجیره‌ای، به‌عنوان اطلاع‌رسان در پژوهش شرکت کردند. نمونه‌گیری زنجیره‌ای از این جهت مورد استفاده واقع شد که محققان همه افراد مطلوب برای دریافت داده‌های قابل اتکاء پیرامون پرسش‌های پژوهش را نمی‌شناختند و لازم بود هر شرکت‌کننده، فرد یا افراد دیگری که بتوانند داده‌های غنی تری در اختیار پژوهشگر قرار دهند را معرفی کند. مدت‌زمان مصاحبه با هر یک از مصاحبه‌شوندگان به‌طور متوسط حدود ۹۰ دقیقه بود و فرایند مصاحبه تا رسیدن به اشباع داده‌ها ادامه پیدا کرد. مصاحبه‌ها پس از ایجاد هماهنگی‌های لازم در بستر google meet انجام و با کسب اجازه از افراد مصاحبه‌شونده، ضبط و پیاده‌سازی شد. به منظور شناسایی، تحلیل و تفسیر الگوی معانی و مضامین داده‌های تحقیق از روش تحلیل مضمون، استفاده شد. برای اعتباریابی داده‌ها از روش بازبینی توسط همکاران و مشارکت‌کنندگان استفاده شد. در بازبینی توسط همکاران، با برخی افراد که در زمینه روش‌های تحقیق

جدول شماره (۱). مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر برای تعامل والد-فرزند

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
تعامل والدین با فرزندان	کیفیت ارتباط با فرزند در جریان یادگیری؛ مکانیسم اعتماد بخشی	ارتباط عاطفی راحت با یکدیگر- سازگاری زود هنگام با محیط یادگیری مجازی- مکالمه‌های هدفمند و مستمر- درخواست از معلم برای تشویق فرزند- تبیین فواید حضور فعال در کلاس مجازی- سختی‌های اولیه یادگیری مجازی-

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه
		<p>قرار دادن فرزند در محیط رقابتی با هم کلاسی‌ها- مشکلات تک فرزندی- مشکلات داشتن چند فرزند دانش آموز- رها کردن شغل به خاطر رسیدگی به تحصیل فرزند- عدم سخت‌گیری- اقتدار مادر- بی‌اعتمادی خود مادر به یادگیری مجازی- حساسیت بیش از حد مادر به پیشرفت تحصیلی- استفاده از جاذبه‌های تکنولوژی برای سازگاری با محیط مجازی- دادن فضای امن گفتگو به فرزند- مشورت با فرزند- اطمینان دهی به فرزند بابت همراهی مداوم- آموزش نحوه استفاده از بستر آموزش مجازی و پررنگ سازی جاذبه‌های آن- خواندن شعر و قصه به منظور نزدیکی عاطفی به فرزند- استفاده از وسایل کمک آموزشی- توجه به نیازهای فرزند- ایفای نقش معلم- شاگردی در خانه- ایفای نقش معلم برای عروسک‌ها توسط فرزند- ایجاد محیط منعطف یادگیری در خانه- رابطه جدی توأم با عصبانیت- عدم موفقیت در جلب علاقه و اعتماد فرزند- عدم کنترل شیطنت فرزند- خرید جایزه- تشویق کلامی- حمایت از علاقه‌مندی‌های فرزند- شکایت مکرر فرزند از ندیدن معلم و هم کلاسی‌ها و عدم علاقه به محیط مجازی- شبیه سازی اتاق فرزند به کلاس درس- طراحی دفتر مشق فرزند به منظور جذاب کردن یادگیری- تاثیر مثبت آموزش‌های پیش دبستانی</p>
	<p>توجه به وضعیت روانی- عاطفی فرزند</p>	<p>دل‌تنگی بسیار برای هم کلاسی‌ها- ایجاد گروه‌های گپ دوستانه برای فرزند- امکان برقراری تماس صوتی و تصویری فرزند با دوستان- ایجاد فضای بازی در خانه- قصه خوانی- استفاده از کلاس‌های شعر خوانی مجازی مدرسه- تماشای خانوادگی انیمیشن‌های جذاب- رفتن به فضای سبز- عدم بزرگ‌نمایی کرونا- بازی‌های خانگی- درک خستگی‌های فرزند- تشویق فرزند به نقاشی و کاردستی- همکاری در کارهای سبک خانه مثل پختن کیک- آرامش و حوصله‌ی بالای مادر- همراهی موثر پدر- در اولویت قرار دادن شرایط روانی فرزند- انجام تکالیف در باغ شخصی- مشورت با فرزند در زمان وقوع مشکل- شبیه سازی محیط کلاس در خانه و یافتن راه حل برای مشکلات احتمالی- اخذ مشاوره‌های اینترنتی- وقت کم مادر و عدم رسیدگی موثر به عواطف فرزندان- انتقال استرس مادر به فرزند به خاطر مشغله چند فرزندی- استفاده از موزیک‌های شاد و کودکانه- شکایت مستمر فرزند از عدم ملاقات با همسالان و فامیل- تاثیر مثبت خواهر یا برادر- استفاده از وسایل کمک آموزشی به منظور کاهش بار روانی عدم موفقیت</p>
	<p>مکانیسم پشتیبانی از فرزند در انجام فعالیت‌های یادگیری و امتحانات</p>	<p>حل سوالات مشابه معلم و الگو دهی به فرزند- جدیت مادر- تخصیص وقت و انرژی بیشتر از طرف مادر- تدریس مادر در زمان قطعی اینترنت- گفتگوی موثر با فرزند درباره ریشه استرس او- پیگیری مستمر فرایند یادگیری توسط مادر- همیاری با فرزند در ارسال فایل‌های صوتی و تصویری- تهیه وسایل کمک آموزشی و نمونه سوال- استرس بالای مادر و انتقال آن به فرزند- صحبت با معلم درمورد کمیت و کیفیت تکالیف به منظور کاهش بار روانی تکالیف سخت- تلاش برای لغو سرگروه بودن فرزند- اهمیت دادن به برخی دروس (مانند ریاضی و علوم) و نادیده گرفتن اهمیت دروس دیگر (مانند دینی یا مطالعات اجتماعی)- نظارت مستمر بر تکالیف و آزمون‌ها- مشغله‌ی زیاد مادر</p>

مضمون پایه	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
(عامل بازدارنده)- شفاف سازی تکالیف و سوالات امتحانی- همراهی فرزند در طول کلاس مجازی- ساده سازی مثال‌های معلم- جستجوی مطالب کمک درسی در اینترنت- کمک به استقلال فرزند (فاصله گیری تدریجی از فرزند)- همکاری همه اعضا خانواده- عدم پشتیبانی کافی فرزند به علت داشتن چند فرزند دانش آموز- تمرین و تکرار با فرزند		
پرنسپل کردن توانمندی‌های فرزند- تشویق کلامی- خرید جایزه- آشنا کردن فرزند با جاذبه‌های تکنولوژی- طبیعی جلوه دادن بروز اشتباه در کلاس- عدم وجود راهکار خاص و اکتفا به تدابیر معلم- تذکر پی در پی- ترغیب بعد از بازی- گوشزد کردن اهمیت کار- فراهم کردن لوازم اولیه برای انجام تکلیف- خاطر نشان کردن تشویق معلم در صورت فعال بودن- توجه به نکات مثبت فعالیت‌های فرزند- انگیزش درونی و خود هدایتی خود فرزند و عدم نیاز به ترغیب والدین- خودانگیزی فرزند (علاقه داشتن به کار با گوشی و شروع کلاس مجازی)- ذوق و شوق مادر- همراهی بی چشمداشت مادر- علاقمند کردن فرزند به ساخت کلیپ یا ارسال مستقلانه تکالیف به کلاس- ایجاد فضای صمیمی مادر و فرزند- استفاده از آموزش‌های تلویزیون قبل از کلاس مجازی- ایجاد حس رقابت- داشتن چند فرزند دانش آموز و حمایت یکدیگر- ایجاد فضای خلاقانه و شاد برای یادگیری- تشویق فرزند به فیلمبرداری از توانمندی‌ها و ارسال آن به کلاس	مکانیسم ترغیب فرزند به مشارکت کلاسی	
عدم وجود هر نوع سواد فن آوری- کمک گرفتن از اعضای دیگر خانواده- یادگیری تدریجی در فرایند آموزش‌های مجازی- آشنایی به تمام پیام رسان‌های رایج- توانایی آموزش فن آوری به فرزند- دانش پایه- عدم سواد کافی در اوایل مجازی شدن آموزش‌ها- یادگیری خودجوش فن آوری- علاقه به گسترش سواد فن آوری- کمک گرفتن از بستگان معلم- خودآموزی از طریق درگیر شدن با تکالیف در بستر مجازی- یادگیری از طریق جستجو در گوگل- یادگیری از طریق آزمون و خطا		وضعیت سواد فناوری والدین

می‌گفتم با عروسکت، نقش معلم و شاگردی رو بازی کن و همین باعث اعتمادش به درس و معلم میشد." درخصوص مضمون سازمان دهنده دوم، توجه به وضعیت روانی-عاطفی فرزند، مصاحبه‌شونده‌ی (۱۰) گفت: "خب به هر حال بچه‌های من دوست داشتن معلم و هم کلاسی‌هاشون رو ببین و کمی هم استرس بابت مجازی شدن داشتن اما من مدام در کنارشون بودم و دلداری می‌دادم، حاشیه دفتر مشق بچه دبستانیم رو نقاشی می‌کردم، یکی از اتاق‌های خونه رو شبیه کلاس درس کرده بودم اما بقیه فضای خونه عادی بود و اونجا باهاشون بازی می‌کردم و اجازه می‌دادم با دوست‌هاشون

مندرجات جدول (۱) در بخش مضامین پایه و سازمان دهنده از تعامل نسبتاً خوب والدین با فرزندانشان در آموزش‌های مجازی حکایت می‌کند. تمامی مصاحبه شونده‌گان، مادران خانه‌داری بودند که از ابتدا تا انتهای کلاس مجازی، همراه فرزندشان بودند. در این راستا، درباره مضمون سازمان دهنده نخست، کیفیت ارتباط با فرزند در جریان یادگیری؛ مکانیسم اعتماد بخشی، مصاحبه شونده (۶) چنین گفت: "رابطه من و دخترم واقعا عالی، اون خواسته‌هاش رو راحت بمن میگه و منم واسش خیلی وقت و حوصله میدارم. من واسه اینکه بچه ام به محیط یادگیری مجازی علاقمند بشه، بهش

مورد مضمون سازمان دهنده پنجم، وضعیت سواد فن آوری والدین، این‌گونه پاسخ داد: "در نصب پیام رسان‌ها مشکلی نداشتم اما با جزییات کار با اونها زیاد آشنا نبودم. اوایل از پسر بزرگم می‌پرسیدم ولی کم کم که درگیر آموزش‌های مجازی پسر شدم، خودم از گوگل و کانال‌های مختلف سرچ کردم و خیلی چیزها یاد گرفتم طوری که بعدا واسم کار با تکنولوژی جذاب شد."

پرسش دوم پژوهش: تعاملات والدین با معلم فرزندان‌شان در دوره ابتدایی در فرایند آموزش و یادگیری مجازی چگونه بوده است؟

برای پاسخ به این سؤال، تعداد ۱۴۵ کد اولیه با احتساب کدهای تکراری از پاسخ‌های والدین استخراج شد و در مراحل بعدی این کدها به ۶۵ مضمون پایه، ۴ مضمون سازمان دهنده و یک مضمون فراگیر تبدیل شدند. جزییات هر یک از مضامین یادشده در جدول شماره (۲) آورده شده است.

تماس تصویری بگیرن." در مضمون سازمان دهنده سوم، مکانیسم پشتیبانی از فرزند در انجام فعالیت‌های یادگیری و امتحانات، مصاحبه‌شونده‌ی (۱) پاسخ داد: "من هیچ وقت، جواب سوالات امتحانی معلم رو به پسر نمی‌گفتم ولی قبل امتحان باهاش نمونه سوال حل می‌کردم و اگه در زمان امتحان، مشکلی داشت واسش مثال مشابهی حل می‌کردم تا هدایت بشه. نظم قبلی زندگی رو عوض کرده بودم و بعضی کارهای خونه یا کارهای شخصی رو کنسل کرده بودم تا همراه پسر باشم و در فهمیدن درس و ارسال تکالیف کمکش کنم." مصاحبه‌شونده‌ی (۱۱) درباره مضمون سازمان دهنده چهارم، مکانیسم ترغیب فرزند به مشارکت کلاسی، گفت: "دخترم رو تشویق می‌کردم از کارهای هنریش مثل کاردستی یا نقاشی رو سفال برای معلمشون فیلمبرداری کنه و بفرسته کلاس، یه جورایی می‌خواستم تشویق شه توانمندی‌هاش رو نشون بده و کم کم به محیط کلاس عادت کنه، اعتماد به نفسش بالا بره و اونجا هم فعال باشه." مصاحبه‌شونده‌ی (۵) در

جدول شماره (۲). مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر برای تعامل والد-معلم

مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
رسیدگی به مشکلات فرزند بعنوان همیار معلم یا سرگروه - کمک از راهنمایی معلم در مواردی که مادر قادر به مساله فرزند نبود- بازگویی نگرانی‌های تحصیلی (مانند کند نویسی، اهمال کاری، ضعف درسی)- بازگویی نگرانی‌های رفتاری فرزند (خجالتی بودن، اعتماد به نفس پایین، نحوه برخورد با دوستان)- تعامل آسان با معلم- تشکیل گروه معلم با والدین- تعاملی بودن گروه معلم- والدین- پر تنش بودن گروه اولیا-معلم- والدین- رابطه اولیه پر تنش- ترمیم رابطه با معلم در فرایند آموزش- صحبت در مورد پرورش استعدادهاى فرزند- دعوا و بحث با معلم در اوایل سال- تذکر اشتباه معلم- محافظه کاری در بازگویی مشکلات عاطفی فرزند به معلم- اعتراض به حجم بالای تکالیف- صحبت در مورد اختلالات اینترنتی- صرف نظر کردن از بازگویی مشکلات شخصی- رابطه بسیار صمیمی با معلم- مکالمه تلفنی با معلم- چت با معلم- انتقاد از روش تدریس- کمک به معلم در تکمیل کار پوشه- بی اعتمادی به روش کار معلم- راهنمایی گرفتن از معلم بابت پیشنهاد ابزار کمک آموزشی- نظر خواهی در مورد زمان امتحانات- منبع تهیه محتوای درسی	کیفیت و محتوای تعامل با معلم	تعامل والدین با معلمان

<p>روش‌های آگاهی از انتظارات یکدیگر</p>	<p>جلسات حضوری محدود- جلسات گروهی در بستر مجازی- تماس تلفنی- چت کردن- نظر سنجی معلم در گروه- عدم آگاهی از انتظارات هم- بیان شفاف انتظارات از طرف معلم در ابتدای سال- عدم شفافیت انتظارات والد- عدم شفافیت انتظارات معلم- تغییر ناگهانی انتظارات معلم- برداشت شخصی از کلام معلم- وجود سوءفاهم در درک انتظارات متقابل- بیان انتظارات به شکل وویس از طرف معلم در گروه دانش آموزان- عدم داشتن انتظار والد از معلم به دلیل ناامیدی از سیستم آموزشی- احساس خجالت مادر در بیان انتظارات</p>
<p>وضعیت کمک به معلم در فرایندها و اعمال کلاسی</p>	<p>ارسال به موقع تکالیف- تذکر غیر مستقیم به معلم بابت اشتباهات در تدریس- ارسال محتوای آموزشی مفید- ارسال نمونه سوال- درک حجم کاری بالای معلم- انجام آزمایشات علوم و ارسال برای معلم- همکاری با معلم در پیشبرد طرح‌های استعدادیابی- انتخاب معلم یار از بین مادران- مبادله تجارب- احساس مسولیت بالا در قبال معلم و کلاس- ارائه بازخورد مستمر به معلم- همکاری با فرزند در امور تحصیلی برای کم کردن حجم کاری معلم- نوشتن کامنت‌های تقدیر</p>
<p>وضعیت کمک گرفتن از معلم در مسائل درسی و غیر درسی</p>	<p>کمک گرفتن در برخی دروس مثل ریاضی- عدم گرفتن کمک در مسایل غیر درسی به علل مختلف (خجالت- داشتن مطالعات روان شناسی- ربطی به معلم ندارد- بی اعتمادی به معلم- وقت گیر بودن برای معلم- ترس از برچسب زنی به فرزند- معلم قادر به حل مشکلات غیر درسی نیست)- نحوه حل اضطراب امتحان- درخواست راه حل بابت کند نویسی فرزند- طرز تهیه کلیپ- دسترسی به برنامه‌های کمک درسی- راه کار بابت شیطنت‌های فرزند و کم کاری تحصیلی- مشورت با معلم در خصوص رفع رقابت منفی بین شاگردان- رفع دروغ گویی فرزند- عدم احساس نیاز به هر نوع مشورت- کمک طلبی بابت کشف استعدادهای فرزند</p>

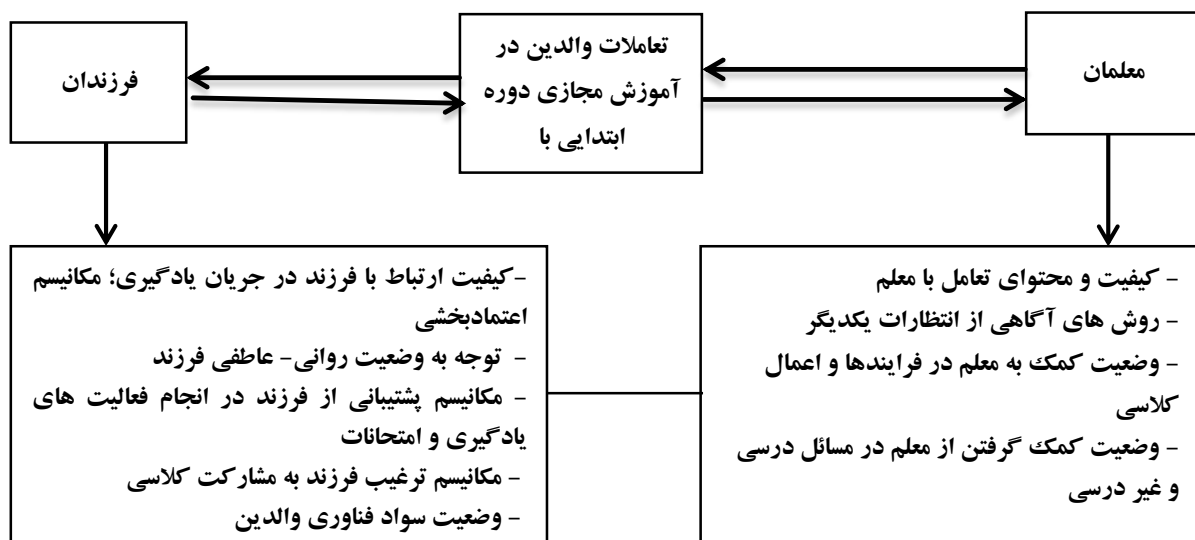
مخصوص والدین داشتیم. که معلم دخترم ما را آنجا اد کرده بود ولی اونقدر این گروه، پرنش بود که من اعصابم خورد میشد و بالاخره ازونجا دروادم بیرون... یبار معلم به بچه‌ها یه مساله ریاضی رو اشتباه توضیح داد و وقتی من بهشون تذکر دادم به حرفم گوش ندادن و انکار کردن و من خیلی ناراحت شدم و تصور بدی از ایشون در ذهنم شکل گرفت اما به مرور زمان فهمیدم معلم کلاس خیلی خانم مهربون و کوشایی هستند و رابطه و تعاملمون بهتر شد و حتی تلفنی حرف می‌زدیم باهم." درخصوص مضمون سازمان دهنده دوم، روش‌های آگاهی از انتظارات یکدیگر، مصاحبه‌شونده‌ی (۳) گفت: "من معمولاً از نوع صحبت‌های معلم در گروه متوجه انتظاراتش از کلاس و والدین می‌شدم، خب انتظارات بیشتر مربوط به درس و

مندرجات جدول (۲) در بخش مضامین پایه و سازمان دهنده از تعامل سطح متوسط والدین با معلمان فرزندان‌شان در آموزش‌های مجازی حکایت می‌کند. مطابق مضامین پایه استخراج شده در این بعد، بیشتر تعاملات والدین با معلمان فرزندان‌شان در زمینه مسائل درسی بود و آنها کمتر درباره مسائل و مشکلات عاطفی، روانی یا رفتاری فرزندان‌شان با معلم آنها صحبت می‌کردند. کانال‌های آگاهی از انتظارات والد-معلم نیز محدود و گاهی غیر شفاف بود. در برخی موارد محدود نیز باید مادر و معلم فرزند، تنش‌های اولیه وجود داشت که به تدریج حل شدند. در این راستا، درباره مضمون سازمان دهنده نخست، کیفیت و محتوای تعامل با معلم فرزند، مصاحبه‌شونده (۲) چنین گفت: "ما در شاد، گروه

کلاس یه معلم یار تعیین کرده بود تا مثلا تو طرح سوال یا تهیه محتواهای آموزشی کمکش کنه". مصاحبه‌شونده‌ی (۱۱) درباره مضمون سازمان دهنده چهارم، وضعیت کمک گرفتن از معلم در مسائل درسی و غیر درسی، گفت: "خب تو مسائل درسی خیلی پیش میومد از معلم دخترم سوال بپرسم مثل نحوه امتحان گرفتن و زمان آزمون‌ها اما راستش من زیاد در مورد مشکلات عاطفی یا رفتاری دخترم چیزی نمی‌پرسیدم، خب من خودم اطلاعات روان شناسیم خوب بود و دلم هم نمی‌خواست اینجور چیزا را با معلم مطرح کنم. می‌دونید چیه حس می‌کنم واسه دخترم شاید بد بشه بعدا مثلا برچسب بخوره. آخه مشکل خاصی هم نداشت."

با تأمل در پاسخ‌های بدست آمده برای پرسش‌های تحقیق، الگوی مفهومی یافته‌ها به صورت آنچه که در شکل (۱) آمده، ترسیم شده است.

تکالیف بود. خودمم وقتی کاری با معلم پسرم داشتم می‌رفتم پی ویش و چت می‌کردم و ایشون هم یا شخصی جوابم رو می‌داد یا تو گروه به همه می‌گفت ولی مواقعی هم بود که نمی‌تونستم انتظاراتم رو بگم مثلا حجم تکالیف زیاد بود، دوست داشتم اعتراض کنم ولی هربار منصرف می‌شدم می‌گفتم به هر حال هود معلم مصلحت کلاس رو بهتر از من میدونه". در مضمون سازمان دهنده سوم، وضعیت کمک به معلم در فرایندها و اعمال کلاسی، مصاحبه‌شونده‌ی (۸) پاسخ داد: "یه وقتایی بود که وضعیت اینترنت تو شاد خوب نبود و معلم نمی‌دونست چیکار کنه و من بهش زنگ می‌زدم می‌گفتم الان بهتره فلان مطلب رو تو واتس اپ به فلان شکل درس بدید، خب من رابطه ام با معلم دخترم خیلی خوب بود یا مثلا تو پرسش و پاسخ کلاسی بهش کمک می‌کردم یا راهنمایی می‌دادم." مصاحبه‌شونده (۴) هم در مورد همین مضمون گفت: "خود معلم دخترم، از بین والدین

شکل شماره (۱). الگوی مفهومی تعاملات والدین با فرزندان و معلمان آنها در فرایند آموزش و یادگیری مجازی دوره ابتدایی

پرداخته شد. در این قسمت تلاش شده است یافته‌های پژوهش به بحث گذاشته شود و تفسیرهای مناسب و مرتبط با هریک به همراه نتایج تحقیقات مرتبط ارائه گردد.

در مجموع، نتایج پژوهش نشان داد که والدین دانش آموزان دوره ابتدایی به ویژه مادران تلاش کردند تا

بحث و نتیجه گیری

یکی از مسائل تاثیر گذار در مسائل آموزشی- تربیتی، بحث تعاملات بین خانه و مدرسه است و این تعاملات در زمان‌های بحرانی، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. مشارکت و مداخله‌ی والدین در فرایند یادگیری-یاددهی دارای ابعاد مختلفی است که در این پژوهش به برخی از آنها

طور موثر، نیازهای عاطفی فرزندان را در این شرایط برطرف کنند. اغلب مصاحبه شونده‌گان در پژوهش حاضر، از انواع روش‌های تشویقی و خلاقانه برای افزایش مشارکت فرزندان در کلاس‌های مجازی استفاده می‌کردند و همچنین قبل از امتحان می‌کوشیدند تا با حل نمونه سوال‌های مشابه، به آنها آرامش دهند. پژوهش‌های Mapp and Cuttner (1993)، Eccles and Harold (2014) و Gan and Bilige (2019) نیز تایید می‌کنند که مشارکت والدین در امور تحصیلی فرزندان، منجر به موفقیت تحصیلی، افزایش انگیزش و فهم و مشارکت بالای فرزندان می‌شود.

پرسش دوم در مورد ارتباطات و تعاملات والدین با معلمان در آموزش‌های مجازی دوره کووید ۱۹ بود که پاسخ اغلب والدین نشانگر تعامل متوسط و قابل قبول آنها با معلمان فرزندان بود. بررسی مضامین پایه نشان می‌دهد که رابطه اغلب والدین با معلمان در ابتدای آموزش‌های مجازی چندان قابل قبول و موثر نبوده است و حتی گاهی توام با تنش بود اما به مرور زمان ارتباطات شکل درست‌تر و هدفمندتری به خود گرفته است. بررسی کیفیت و محتوای تعاملات حاکی از آن است که بیشترین دغدغه والدین مربوط به مسائل درسی فرزندان است و به ندرت مشکلات رفتاری و عاطفی فرزندان را با معلم بازگو می‌کردند زیرا نگران زیر سوال رفتن کودکشان بودند. کانال ارتباطی والدین با معلم فرزندان بیشتر از طریق چت و گاهی تماس تلفنی بود و اغلب والدین از طریق نظر سنجی‌های معلم در گروه‌های مخصوص والدین، از انتظارات معلم باخبر می‌شدند و البته کیفیت بالایی نداشت. مطابق پژوهش‌های Miti (2016)، زمانی که معلم و والدین از انتظارات هم آگاهی لازم را ندارند، موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان به کندی پیش می‌رود و سطح بهزیستی آنها افت می‌کند. در پژوهش حاضر، رابطه‌ی والدین تحصیل کرده با معلم و پیگیری تحصیلی فرزندان دارای کیفیت قابل قبولی بود که با یافته‌های پژوهش Soltero-González and Gillanders (2021) منطبق است که نتیجه گرفتند

ارتباطات موثری در آموزش‌های مجازی دوره کووید ۱۹ با معلم و فرزندان داشته باشند که از میان ۲ نوع تعامل ذکر شده، تعامل با فرزندان دارای بالاترین کیفیت بود. در این راستا، یافته‌های پرسش نخست نشان داد که شروع آموزش‌های مجازی اجباری همراه با شیوع کوئید ۱۹، ضرورت آشنایی والدین با تکنولوژی، توجه به وضعیت عاطفی و روانی کودکان، بروزرسانی اطلاعات و مهارت‌ها و اعمال روش‌های خلاقانه را آشکار ساخت. اکثر مادران اذعان می‌کردند که آشنایی آنها با بسترهای مختلف مجازی در دوران آموزش‌های حضوری بسیار محدود بود و برای ارتقای چنین دانشی، احساس نیاز نمی‌کردند. اغلب آنها عنوان می‌کردند که در ماه‌های اول آموزش‌های مجازی سردرگم و ناراحت بودند و مهم‌تر از همه اینکه نمی‌توانستند فرزندان را نسبت به استفاده از آموزش‌های مجازی توجیه کنند اما به تدریج خود را با چنین محیطی وفق دادند. چنین نتایجی با یافته‌های Crescenza et.al (2021) مطابقت دارد که نتیجه گرفتند یکی از عناصر تحقق یادگیری منعطف آنلاین، میزان ارتباطات موثر والدین با فرزندان می‌باشد. در پژوهش حاضر، اغلب مادران اذعان داشتند که نهایت تلاش خود را مبذول داشته‌اند تا محیط مناسبی برای بهبود یادگیری فرزندان فراهم کنند و در آموزش‌های مجازی، پا به پای آنها پیش رفته‌اند تا کودکشان به محیط جدید اعتماد کند، فشار روانی و عاطفی کمتری متحمل شود، ترغیب به مشارکت در کلاس شود و بتواند با کمک والد خود از بسترهای مجازی آموزش‌های لازم را دریافت نماید. مادران در پژوهش حاضر اغلب تلاش می‌کردند تا فرزندان تحت محیط رقابتی کلاس دچار استرس نشود و بتواند در محیط جدید آموزشی، مشارکت سازنده داشته باشد ولیکن برخی مادران اذعان داشتند که خودشان دچار استرس بودند و این فشار را ناخواسته به فرزندان هم منتقل می‌کردند و گاهی با اولیای دیگر کشمکش داشتند. چنین یافته‌ای مطابق پژوهش‌های Crescenza et.al (2021) در ایتالیا در ایام کرونا است که نتیجه گرفتند حدود ۶۵ درصد والدین قادر نبودند به

- sociology*, 94, S95-S120.
- Crescenza, G., Fiorucci, M., Rossiello, M. C., & Stillo, L. (2021). Education and the pandemic: distance learning and the school-family relationship. *Research in Education and Learning Innovation Archives*, (26), 73-85.
- Eccles, J., & Harold, R. (1993). Parent-school involvement during the early adolescent years. *Teachers college record*, 94(3), 568-587.
- Gan, Y., & Bilige, S. (2019). Parental involvement in home-based education and children's academic achievement in China. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 47(12), 1-15.
- Green, C. L., Walker, J. M., Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. (2007). Parents' motivations for involvement in children's education: An empirical test of a theoretical model of parental involvement. *Journal of educational psychology*, 99(3), 532.
- Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational review*, 63(1), 37-52.
- Korkmaz, G., & Toraman, Ç. (2020). Are we ready for the post-COVID-19 educational practice? An investigation into what educators think as to online learning. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4(4), 293-309.
- Lesaux, N. K., Jones, S. M., Bock, K. P., & Harris, J. R. (2015). The Regulated Learning Environment. *YC Young Children*, 70(5), 20-27.
- Mapp, K., & Kuttner, P. (2014). Partners in Education: A Dual Capacity-Building Framework for Family Engagement. SEDL and the U.S. Department of Education. Retrieved at: <http://www2.ed.gov/documents/family-community/partners-education.pdf>
- Martin-Chang, S., Ouellette, G., & Bond, L. (2017). Differential effects of context and feedback on orthographic learning: How good is good enough?. *Scientific Studies of Reading*, 21(1), 17-30.
- Mink, D., Henning, A., & Aschersleben, G. (2014). والدینی با سطح اقتصادی- اجتماعی پایین دارای تعاملات ضعیفی با مدرسه هستند. مادران در پژوهش حاضر اغلب تلاش می‌کردند تا با استفاده از روش‌های مختلف، معلم را در جریان آموزش یاری برسانند. به طور مثال برخی گروه‌های کلاسی، یک یا چند مادر را بعنوان همیار معلم تعیین کرده بودند. برخی مادران، نمونه سوال یا کلیپ آموزشی به معلم ارسال می‌کردند و یا به او بازخورد می‌دادند. مطابق پژوهش‌های Wai-cook (2020)، حمایت والدین از معلمان در جریان آموزش و یادگیری موجب رشد تحصیلی- اجتماعی دانش آموزان و افزایش سطح بهزیستی آنها می‌شود.
- درنهایت می‌توان اذعان داشت با توجه به عوامل ذکرشده و به کارگیری راهبردهای مناسب، فرهنگسازی درست و ایجاد بستر مناسب می‌توان شرایط مساعدی برای افزایش و غنی سازی تعاملات والدین با مدرسه و فرزندان در آموزش‌های مجازی، سهولت یادگیری و اثربخشی و ماندگاری آموزش مجازی بعنوان مکمل تقویت کننده‌ی آموزش‌های فراهم کرد. در این پژوهش از روش کیفی (پدیدارشناسی) برای واکاوی تعاملات والدین دانش آموزان دوره ابتدایی در آموزش مجازی استفاده شده است. پژوهشگران دیگر می‌توانند از دیگر روشها و به ویژه روشهای آمیخته برای تکمیل و تبیین یافته‌ها، بررسی تعاملات مقاطع دیگر تحصیلی، جنسیت‌های مختلف و حتی تعاملات دانش آموزان با معلمان استفاده کنند.

منابع

- Adnan, M., & Anwar, K. (2020). Online Learning amid the COVID-19 Pandemic: Students' Perspectives. *Online Submission*, 2(1), 45-51.
- Benner, A. D., Boyle, A. E., & Sadler, S. (2016). Parental involvement and adolescents' educational success: The roles of prior achievement and socioeconomic status. *Journal of youth and adolescence*, 45(6), 1053-1064.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American journal of*

- Putnam, R. D. 1993. Making democracy work. Civic traditions in modern Italy. Princeton NJ, Princeton University Press.
- Reddy, M. V., Eachempati, K., Gurava Reddy, A. V., & Mugalur, A. (2018). Error analysis: How precise is fused deposition modeling in fabrication of bone models in comparison to the parent bones?. *Indian Journal of Orthopaedics*, 52(2), 196-201.
- Sari, D. M., Widyanoro, A., & Octavia, S. (2021). Primary School in the Time of Covid-19: Parents' Engagement in Students' Online Learning. *Jurnal Pendidikan dan Pengajaran*, 54(2).
- Simon, S. (2017). A study of primary school parents' interaction with teachers' in Malaysia. *International Journal of Educational and Pedagogical Sciences*, 11(2), 359-366.
- Soltero-González, L., & Gillanders, C. (2021). Rethinking home-school partnerships: lessons learned from Latinx parents of young children during the COVID-19 era. *Early childhood education journal*, 49(5), 965-976.
- Stevens, M., & Borup, J. (2015). Parental engagement in online learning environments: A review of the literature. *Exploring pedagogies for diverse learners online*.
- Wai-Cook, M. S. S. (2020). The Reality of Home-Based Learning during COVID-19: Roles of Parents, Teachers, and School Administration in Promoting Self-Directed Learning. *Journal of School Administration Research and Development*, 5, 86-92.
- Infant shy temperament predicts preschoolers theory of mind. *Infant Behavior and Development*, 37(1), 66-75.
- Miti, F. (2016). Involvement of Parents in their Children's School Discipline: A case of Petauke Boarding Secondary School in Petauke District. *Med Thesis. Lusaka: the University of Zambia*.
- Mora, T., & Escardíbul, J. O. (2018). Home environment and parental involvement in homework during adolescence in Catalonia (Spain). *Youth & Society*, 50(2), 183-203.
- Mulenga, E. M., & Marbán, J. M. (2020). Is COVID-19 the gateway for digital learning in mathematics education? *Contemporary Educational Technology*, 12(2), ep269.
- Octoberlina, L. R., & Muslimin, A. I. (2020). EFL Students Perspective towards Online Learning Barriers and Alternatives Using Moodle/Google Classroom during COVID-19 Pandemic. *International Journal of Higher Education*, 9(6), 1-9.
- Parcel, T. L., Dufur, M. J., & Cornell Zito, R. (2010). Capital at home and at school: A review and synthesis. *Journal of marriage and family*, 72(4), 828-846.
- Park, S., Stone, S. I., & Holloway, S. D. (2017). School-based parental involvement as a predictor of achievement and school learning environment: An elementary school-level analysis. *Children and Youth Services Review*, 82, 195-206.
- Pomerantz, E. M., Moorman, E. A., & Litwak, S. D. (2007). The how, whom, and why of parents' involvement in children's academic lives: More is not always better. *Review of Educational Research*, 77(3), 373-410.